

Záměr projektu „Sanace zříceniny hradu Děvičky“

Historie

„Západně od Pavlova na příkré, ze tří stran nepřístupné skále se nalézají zříceniny kdysi významného a pevného hradu zvaného Děvičky, Dívčí hrady, Maidberk (Maidenburg), který se poprvé připomíná v r. 1222 pod slovanským jménem Dewiczky. Pro své strategické postavení zůstával hrad v zeměpanském držení; z jeho počátků známe tři purkrabí: prvním byl Štěpán z Medlova, praotec slavného rodu pánů z Pernštejna, druhým rakouský Lipolt. Snad již on povolal do okolí Děviček německé kolonisty, neučinil-li tak v letech 1248–1250 jeho nástupce Crha, syn Domamilův. Jméno hradu pak podle listin a jiných písemných pramenů se objevuje i nadále v českém znění a teprve později se užívá více německého názvu "hauss Maydberch"..."

Protože dnešní hrad Děvičky je typickou stavbou z počátku 14. století, soudí se, že starší hrad stejného jména stával jinde a že zanikl stejně jako převážná většina staveb tohoto druhu v Čechách a na Moravě již v polovině 13. století; nový hrad byl vybudován na jiném vhodném místě. Stavba, jejíž zříceniny jsou dosud dominantou východního konce hřebene Pavlovských vrchů, tvoří protáhlý, nepravidelný obdélník, asi 65 m dlouhý a přibližně 20 m široký, uzavřený vysokou hradební zdí. Postrádá se na ní typická věž, která bývala součástí středověkých hradů. Severní strana se pyšnila předhradím, z jehož okružní zdi však dnes stojí už jen nesouvislé zbytky. Vstup do hradu se nacházel nejspíš na západní straně. Odtud stoupala cesta předhradím k východu, kde stála druhá brána, již se vcházelo do vnitřního hradu. Jeho prostor, uzavřený obvodní zdí, byl rozdělen středním průjezdem ve dvě části. Východní část, přístupná přímo z předhradí, tvořila větší nádvoří. Na jihu bylo k obvodní zdi přistavěno obytné křídlo s průčelím do nádvoří. Západní část, přístupná průjezdem v příčném křídle, zůstala nezastavěna a vyhrazena jedině obraně. Její vybudování jako předního strategického bodu ukazuje, že tíhu obrany přejímala vysoká a silná obvodní hradba podobně jako na některých jiných hradech té doby v Čechách a na Moravě.

Zdroj: <http://www.burgenwelt.org/tschechien/devicky/object.php>

*Památky Pálavy, z. s., vedený u Krajského soudu v Brně (spisová značka: L 23158)
Kovařovicova 3204/56, 616 00 Brno, IČO: 064 29 696, tel. 777 663 119, 777 133 294
www.devicky.cz, e-mail: info@devicky.cz*

Takto asi vypadal hrad, který dal v r. 1334 král Jan Lucemburský v léno Hartneidovi z Lichtenštejna. Od té doby zůstal součástí lichtenštejnského mikulovského panství, avšak ztratil své původní strategické postavení.

Lichtenštejnský urbář z r. 1414 se zmiňuje o kapli na hradě. V 16. století byl hrad pod vlivem nové válečné techniky upraven. V 30. letech, kdy Turci začali ohrožovat blízkou Vídeň, vznikla předsunutá věž, postavená z hrubě přitesaného lomového kamene, která je dnes nejzajímavější částí zříceniny. Také ostatní části byly přestavěny, například horní části obytných křídel i obvodní zdi. Přestavba se uskutečnila brzy po polovině 16. století, v době marnotratného a nádherymilovného Kryštofa z Lichtenštejna, který pro zadlužení a hospodářské neúspěchy byl nucen v r. 1560 prodat nejen Děvičky, ale i celé mikulovské panství uherskému šlechtici Ladislavu Kerecsenyimu, známému veliteli v tureckých válkách.

V r. 1575 získali již značně zchátralý hrad Ditrichštejnové. Adam z Ditrichštejna jej pak přebudoval, zejména zastavěl dosud volné nádvoří a severovýchodní části vnitřního hradu. Jeho zkázu způsobili Švédové v r. 1645, kteří jej před svým odchodem i s Pavlovem zapálili. Po třicetileté válce nebylo na jeho opravu dostatek pracovních sil, peněz, ale ani chuti a hrad dále chátral. V r. 1683 stály ve zpustlém hradě hlídky, postavené okolními vesnicemi, aby hlásily příchod Turků. Ještě r. 1784 bylo v zadním traktu zříceniny malé obydlí hlídače, který zvonem na hradní věži upozorňoval osady pod kopcem na požár nebo na blížící se bouři. U hradu se nacházela také cisterna, která se plnila dešťovou vodou. Po smrti strážného byla zasypaná, zvon prodán do Klentnice, použitelné dřevo a železo rozneseno. Tím zkáza hradu vyvrcholila.

Zdroj: www.hrady.cz

Hradní zřícenina je významnou krajinou dominantou, která je viditelná z Brna či i ze vzdálenějších míst. Zachování této význačné dominanty, která je významnou součástí národního kulturního dědictví, představuje naši občanskou povinnost.

Zřícenina gotického hradu je zapsána od roku 1958 na Ústředním seznamu kulturních památek České republiky (rejstříkové číslo ÚSKP 14892/7-1612, kat. č. 125308).

Současný stav

Současný stav zříceniny lze v mnoha ohledech označit jako kritický. Značná část zdiva vykazuje statické poruchy, které lze označit za stav havarijní – například části cimbuří v hradním paláci hrozí zřícení. Vzhledem k vysoké návštěvnosti je tak bezprostředně ohrožena bezpečnost návštěvníků.

Výše zmiňovaná vysoká návštěvnost, která není regulována, je problematická z důvodu destruktivního působení pohybu návštěvníků na zbytky hradebních zdí. V tomto ohledu by bylo zapotřebí regulovat návštěvníkový provoz s ohledem na bezpečnost návštěvníků a zachování zříceniny hradu pro další generace. Dalším problémem je náletová vegetace, jejíž kořenový systém negativně působí na statiku hradebních zdí.

Cíle projektu

- zachování unikátního přírodního a kulturního dědictví Pálavy pro příští generace
- usměrnění návštěvníckého provozu a sanace hradní zříceniny Děvičky při zajištění přísné ochrany Národní přírodní rezervace Děvín

Popis realizace projektu

1) Nalezení konsensu mezi subjekty zapojenými do projektu

Celý projekt sanace hradní zříceniny bude realizován v úzké součinnosti s Lesy České republiky (LČR), Krajským úřadem Jihomoravského kraje (KÚJMK), Obcí Pavlov, Národním památkovým ústavem (NPÚ), Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) – Správou CHKO Pálava a Regionálním muzeem v Mikulově (RMM).

2) Vyřešení majetkoprávních vztahů

Spolek má Smlouvu o výpůjčce s Lesy ČR do roku 2023 a očekává se její prodloužení. Jedná se o ostatní plochu (neplodná půda) parcelní číslo 667, zastavěnou plochu a nádvoří (zbořeniště – hrad) a zastavěnou plochu a nádvoří (zbořeniště – bašta) parcelní čísla 668 a 669, vše v katastrálním území Pavlov u Dolních Věstonic.

3) Harmonogram činnosti spolku na hradě Děvičky

Období	Popis činnosti
Rok 2020	
říjen	1. schůzka na hradě (KD) se zástupci majitele, dotčených orgánů a partnerů
listopad	2. schůzka na hradě (KD) se zástupci majitele, dotčených orgánů, statika a stavebních expertů
prosinec	3. schůzka na hradě (KD) se zástupci LČR a AOPK ČR – vytyčení náletové vegetace
Rok 2021	
Leden	zhotovení projektu od statika, podání žádosti o závazné stanovisko na Odbor rozvoje a živnostenského podnikání MěÚ Mikulov, podání žádosti o výjimku na AOPK ČR (mělo by jít o územní výjimku pro vjezdy a pohyb osob mimo trasy cesty dle §43 ZOPK a možná i o výjimku druhovou pro rostlinu tařice a ptáka rorýse dle § 56)
	předložení žádosti o dotaci do Havarijního fondu Ministerstva kultury České republiky (MKČR)
	podání oznámení na stavební úřad MěÚ v Mikulově
	schůzky se specializovanými firmami, které budou odstraňovat náletovou vegetaci
únor – březen	získání právoplatného povolení výjimky z ochranných podmínek NPR Děvín a dotčených druhů (tařice, rorýs)
	příprava na oficiální otevření hradu, výběr personálu (na objektu budou výhledově 2 stálí zaměstnanci zajišťující dohled nad dodržováním pravidel), budování členské základny (půjde o permanentní proces), vytvoření a osazení navigačního a informačního systému, ohraničení nebezpečných míst a instalace varovných cedulek
	odstranění náletové vegetace uvnitř hradu
	budování zábran za účelem usměrnění návštěvnického provozu
	předložení žádostí o dotace na JMK, Obec Pavlov, LČR, Město Mikulov a podnikatelské subjekty
	umístění správního objektu (dřevěná zahradní chatka) – 26. 3. 2021
Duben	zahájení provozu
	v případě zemních zásahů proběhne předstihový archeologický průzkum
Květen	osazení provizorních dveří do sklepa, který bude sloužit jako sklad materiálu
červen – říjen	zahájení stavebních prací na místech, která jsou bezprostředně ohrožena destrukcí (rozsah bude korespondovat s výší disponibilních finančních prostředků)
duben – říjen	pravidelné kontrolní dny na hradě cca 1 x za 2 měsíce za účasti AOPK ČR, LČR, NPÚ, JMK, Obce Pavlov, RMM, zhotovitele, TDS, statika a případně dalších subjektů či jednotlivců
listopad – prosinec	vyhodnocení návštěvnického provozu, případné nové nastavení a úprava návštěvnického provozu pro sezónu 2022
Rok 2022	
Duben	zahájení 2. návštěvnické sezóny
duben – říjen	pokračování v sanaci havarijního stavu (do výše disponibilních prostředků), zadání zpracování projektu celkové sanace hradu Děvičky
Rok 2023	
duben – říjen	pokračování v sanaci havarijního stavu (do výše disponibilních prostředků), zadání zpracování projektu celkové sanace hradu Děvičky

Rok 2024 – 2028	
Duben	zahájení dalších návštěvnických sezón
duben – říjen	celková sanace hradu Děvičky
Listopad 2028	ukončení projektu
Rok 2029	
Duben	zahájení usměrněného návštěvnického provozu a pravidelné údržby hradu, dohled nad návštěvníky (dle finančních možností)

4) Projektová dokumentace „Sanace zříceniny hradu Děvičky“

V prosinci 2020 vznikla projektová dokumentace „Sanace hradu Děvičky“ zhotovená společností PEEM, spol. s r. o., autorizovaná Ing. Jiřím Chalabalou. Tato dokumentace navrhuje sanaci míst, která jsou v havarijním stavu a hrozí jim bezprostředně destrukce. Popisuje konkrétní opatření, která by se měla na těchto místech realizovat. Zároveň navrhuje redukci a usměrnění návštěvnického provozu. Tato dokumentace pokrývá pouze první etapu.

5) Sanační práce

Veškeré práce budou realizovány v souladu s podmínkami stavebního povolení a koordinovány dle pokynů AOPK ČR. Samotná sanace bude probíhat s velkým důrazem na ochranu okolní přírody. Se zástupci AOPK ČR bude dohodnut způsob a časování dopravy materiálu. Pokud to bude možné, bude stanoveno místo, kam bude možné dovést materiál vozidlem. Od tohoto místa bude materiál dopravován ručně či za pomoci vozíků. Pro tuto činnost se počítá se zapojením dobrovolníků. Skladování materiálu bude ve sklepení. Naplánována je instalace dočasné dřevěné příčky ve sklepení z důvodu bezpečného uskladnění dopraveného materiálu a náradí. Samotná sanační opatření bude realizovat specializovaná stavební firma.

Počítá se, že záchranné práce budou nastaveny tak, aby nedošlo k výraznějšímu narušení života živočichů a poškození rostlin. Počítá se, že zásadním limitem bude eliminace hluku na akceptovatelnou mez. Předpokládá se, že pro sanaci budou použity stroje s nejnižší možnou hlučností. Zdrojem elektrické energie bude benzínový generátor, pro který bude osazen ve sklepení.

6) Předpokládané náklady na sanaci objektu

Předpokládané náklady na sanaci havarijního stavu vycházejí z projektové dokumentace „Sanace zříceniny hradu Děvičky“. Nyní jsou odhadovány na cca 7,18 mil. Kč bez DPH (1. etapa) a dalších cca 15–20 mil. Kč bez DPH (2. etapa) na celkovou sanaci nad rámec 1. etapy. Ceny jsou uvedeny bez DPH.

7) Způsob financování

Bude vybíráno dobrovolné vstupné. Předpokládá se však, že návštěvníci budou ochotni vstupné pro „dobrou věc“ hradit. Výběr dobrovolného vstupného bude probíhat tak, že každý návštěvník bude osloven, zdali je ochoten přispět na záchranu hradu. Dostane brožuru se základními informacemi – platící i neplatící. Na brožure bude i číslo bankovního účtu. Návštěvníci zakoupením vstupenky vyjádří souhlas s návštěvním řádem (ti návštěvníci, kteří neuhradí vstupné, svůj souhlas s návštěvním řádem vyjádří zápisem do knihy) – tedy vymáhání jistých pravidel chování bude snáze dosažitelné. Tyto finance budou využity na platy personálu zajišťující dohled nad areálem a jeho okolím, na realizaci opatření k regulaci návštěvnického provozu a na samotné sanační práce.

Dále se očekává čerpání dotací z Evropských strukturálních fondů, Ministerstva kultury ČR (MKČR), Krajského úřadu Jihomoravského kraje, MKČR (Havarijní fond, PZAD ad.), Obce Pavlov, Lesů České republiky, místních firem a individuálních dárců.

8) Návrh provozu objektu

Předpokládá se, že objekt bude provozován spolkem Památky Pálavy a na objektu bude prováděna pravidelná údržba. Ve sklepení vznikne expozice nebo lapidárium.

Otevírací doba: duben až říjen, úterý až neděle 9–18 hod., červen až září až do 19 hodin. Mimo otevírací hodiny bude hrad volně přístupný na vlastní nebezpečí.

Na objektu nebudou pořádány žádné kulturní a společenské akce a nebude realizována žádná masivní propagace, protože cílem projektu je záchrana kulturního dědictví a ochrana přírody v okolí.

V Brně dne 4. 2. 2021

Ing. Marek Ševeček
prezident

tel. 777 663 119

e-mail: sevecek@email.cz